

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้เนื้อหาจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนของแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและส่วนของงานวิจัยในอดีต โดยที่ภายในส่วนแรกนั้นผู้วิจัยจะกล่าวถึงมโนทัศน์พื้นฐานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาภายในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ยกตัวอย่างเช่น แนวความคิดในเรื่องของคำหลายความหมาย (polysemy) ทฤษฎีต้นแบบ (prototype theory) กระบวนการอุปลักษณะ และนามนัย (metaphor and metonymy) ตลอดจนทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ทฤษฎีคำหลายความหมายอย่างมีหลักการ (principled polysemy) หรือการขยายความหมาย 4 ประเภท (four categories of meaning extension) เป็นต้น จากนั้นจะเป็นส่วนของการศึกษาและงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตที่เกี่ยวข้องกับคำว่า *เฮา* ทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2.1 มโนทัศน์พื้นฐานและทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 มโนทัศน์พื้นฐาน

2.1.1.1 อรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics)

ปริชาน (cognition) หมายถึง กิจกรรมในระดับของความคิดในเรื่องของการจัดการกับความรู้และข้อมูลต่างๆ ที่คนเราคิด โดยอาจรวมไปถึงเรื่องของการรับรู้ การเก็บ หรือการนำข้อมูลดังกล่าวเหล่านั้นมาใช้ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการมากมายเช่น การจดจำ การใช้เหตุผล ฯลฯ (Matlin, 1983: 2) อรรถศาสตร์ปริชานจึงเป็นการศึกษาความหมายตามแนวของภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่นำปัจจัยในเรื่องของจิตใจและกระบวนการทางจิตมาใช้ในการศึกษาภาษา¹ แนวความคิดสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชานก็คือแนวความคิดที่ว่า ความหมายเกี่ยวข้องกับจิตใจและประสบการณ์ของตัวมนุษย์ ในอีกความหมายหนึ่ง ความหมายเป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงเข้ากับโครงสร้างของมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นมาจากประสบการณ์ของต่างๆ ของตัวมนุษย์ (Lakoff and Johnson, 1980: 196-197)

¹ ภาษาศาสตร์ปริชานเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1970 และมีความโดดเด่นมากในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ในระยะแรกๆ งานวิจัยทางภาษาศาสตร์ปริชานมักมุ่งศึกษาอรรถศาสตร์เป็นหลัก แต่ภายหลังได้ขยายการศึกษาไปสู่วากยสัมพันธ์ (syntax) วิทยาหน่วยคำ (morphology) การเรียนรู้ภาษา (language Acquisition) สัทวิทยา (phonology) และภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (historical linguistics)

แนวทางการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชานเกิดขึ้นจากนักภาษาศาสตร์ที่ชื่อว่า จอร์จ เลคอฟ (Lakoff, 1987) ซึ่งมีแนวคิดที่ว่าความรู้ทางภาษาไม่ได้แยกออกจากระบบปริชานของมนุษย์ ความหมายในภาษาสะท้อนกลไกการรับรู้โลกของมนุษย์และมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ อรรถศาสตร์ปริชานเป็นแนวทางการศึกษาที่มุ่งศึกษาความหมายของคำ มากกว่าความหมายของประโยค ตัวอย่างของการศึกษาตามแนวทางดังกล่าวนี้ได้แก่ การศึกษาคำหลายความหมาย (polysemy) อุปลักษณ์ (metaphor) นามนัย (metonymy) ทฤษฎีต้นแบบ (prototype) เครือข่ายความหมาย (semantic network) ผังภูมิรูปภาพ (image schema) เป็นต้น

2.1.1.2 คำหลายความหมาย (polysemy)

คำหลายความหมาย (polysemy) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่มีมักจะพบได้ในเกือบทุกภาษา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความประหยัดในระบบภาษาของมนุษย์ที่จะหลีกเลี่ยงการสร้างคำขึ้นมาใหม่โดยการเพิ่มความหมายให้คำศัพท์ที่มีมาก่อน ความหมายที่เพิ่มมานั้นจะมีความสัมพันธ์กันกับศัพท์เดิม การศึกษาปรากฏการณ์นี้มีมาตั้งแต่สมัยอดีตในหลายสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นทางภาษาศาสตร์ ทางปรัชญา ทางจิตวิทยา หรือแม้แต่ทางการศึกษาวรรณคดี โดยเริ่มมาจากข้อสังเกตที่ว่า มโนทัศน์ (concept) หนึ่งมโนทัศน์สามารถถูกอธิบายได้ด้วยคำที่แตกต่างกัน (synonymy) และคำหนึ่งคำสามารถให้ความหมายที่แตกต่างกันมากกว่าหนึ่งความหมาย

โดยส่วนใหญ่แล้ว นักภาษาศาสตร์มักจะให้คำจำกัดความ คำหลายความหมาย ควบคู่ไปกับคำพ้อง (homonymy) นิค เอนฟิลด์ (Enfield, 2003) ได้สรุปไว้ว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่หน่วยคำหนึ่งหน่วยคำจะมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย และถ้าความหมายเหล่านั้นไม่สัมพันธ์กันเลย ก็จะต้องถือว่าเป็นหน่วยคำสองหน่วยที่มีรูปเหมือนกันนี้เป็น คำพ้องรูป/พ้องเสียง แต่ถ้าความหมายสัมพันธ์กันก็จะเป็น คำหลายความหมาย และทั้งสองมโนทัศน์นี้จะยังแตกต่างกันในเรื่องของประวัติที่มาของคำอีกด้วย วิลเลียม ครอฟท์ และ อลัน ครูซ (Croft and Cruse, 2004) กล่าวว่า คำพ้องรูป/เสียงนั้น มาจากคนละหน่วยคำกัน ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษา หรือการยืมคำ ในขณะที่คำหลายความหมายนั้นมาจากหน่วยคำเดียวกันโดยเป็นผลมาจากกระบวนการอุปลักษณ์ (metaphor) และกระบวนการนามนัย (metonymy) ตัวอย่างในเรื่องของคำพ้องรูปหรือเสียงที่มีความแตกต่างทางประวัติที่มาของคำ ได้แก่ คำว่า *bass* ในภาษาอังกฤษที่มีความหมายทั้ง ชนิดของปลาและประเภทของเสียง ซึ่ง *bass* ที่เป็นชนิดปลานั้นมาจากภาษาอังกฤษเก่า (old English) *bases* ส่วนที่เป็นประเภทเสียงนั้นมาจากภาษาอิตาเลียน *basso* เป็นต้น ยาเอล ราวิน และ คลอเดีย ลีค็อก (Ravin and Leacock, 2003) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้อีกว่า คำหลายความหมายไม่ค่อยได้เป็นปัญหาในการใช้ภาษาสื่อสารระหว่างกันของมนุษย์เท่าใดนัก

แต่จะเป็นปัญหาในส่วนของทฤษฎีทางอรรถศาสตร์หรือศาสตร์อื่นที่เกี่ยวกับความหมาย เช่น การสร้างพจนานุกรมและการแปลเสียมากกว่า ตัวอย่างเช่น ในพจนานุกรมต่างฉบับกันก็จะจัดหมวดหมู่ความหมายที่สัมพันธ์กันไม่เหมือนกัน ทำให้การโยงความหมายข้ามพจนานุกรมนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ เป็นต้น

ในส่วนของแนวทางการศึกษาคำหลายความหมายนั้น มีมาตั้งแต่สมัยของนักปรัชญาชาวกรีกหรือช่วงศตวรรษที่ 18 ในอดีตนั้นแนวทางการศึกษาความหมายของคำจะถูกเรียกว่า การศึกษาตามแนวดั้งเดิม (classical approach) หรือแบบแนวทาง อริสโตเติล (Aristotelian) ซึ่งมีหลักว่า ประเภททางมโนทัศน์ (conceptual category) นั้นจะถูกอธิบายได้โดยใช้หลักการที่เรียกว่า ชุดเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอ (set of necessary and sufficient conditions) ที่มักจะปรากฏในรูปของ อรรถลักษณะ (feature) ต่างๆ ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ 60 เริ่มมีนักภาษาศาสตร์บางรายพยายามคิดค้นทฤษฎีขึ้นมาใช้ในการอธิบายเรื่องของความหมายของคำ เช่น แคตซ์ และ โฟดอร์ (Katz and Fodor, 1963 อ้างถึงใน Ravin and Leacock, 2003: 8) โดยทั้งสองได้อาศัยแนวทาง ทฤษฎีมาตรฐาน (standard theory) ของ โนม ชอมสกี (Chomsky) โดยมุ่งเป้าไปที่การหาหลักการของทฤษฎีทางอรรถศาสตร์ที่เป็นสากลลักษณะ หรืออีกนัยหนึ่งคือการหากฎต่างๆ ที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงโครงสร้างทางภาษาเข้ากับความหมายให้ได้นั่นเอง

ประเด็นที่ แคตซ์ ได้พูดถึงนั้นกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้งในช่วงทศวรรษที่ 90 โดย ราวิน (Ravin, 1990 อ้างถึงใน Ravin and Leacock, 2003: 11) ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของความหมายที่มีอยู่ในคำกริยาต่างๆ ที่ใช้แสดงเหตุการณ์ในโลก ข้อสรุปที่ ราวิน ได้คือการที่ ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในแง่มุมใดๆ ที่เหตุการณ์ในโลกความเป็นจริงจะสอดคล้องไปกับความหมายของคำกริยาต่างๆ แต่สิ่งที่ได้มาจากการวิเคราะห์คือรูปแบบของวิธี (methodology) ที่ควรจะใช้ในการแสดงคุณสมบัติทางความหมาย เช่น การใช้การเรียบเรียงใหม่ (paraphrase) แทนเหตุการณ์เดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ของการคำกริยา 'shattered' ที่มีความหมาย "แตกกระจาย" สามารถถูกเรียบเรียงใหม่เป็นให้อยู่ในรูปของวลี 'break into pieces' แทนที่จะเป็นการใช้คำเพียงคำเดียว เป็นต้น อย่างไรก็ตามการศึกษาคำหลายความหมายของคำในแนวทางแบบดั้งเดิมนั้นก็เริ่มถูกโจมตีมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 20 แต่ผู้ที่เริ่มชี้ให้เห็นปัญหาของการศึกษาโดยอาศัยชุดเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอ นั้นคือ วิทเทินสไตน์ (Wittgenstein, 1953 อ้างถึงใน Ravin and Leacock, 2003) โดยมีงานการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า *game* ในมโนทัศน์ของ *board game, card game, Olympic game, ball game* เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถทำการหาองค์ประกอบทางความหมายที่ทุกๆ คำต่างมีร่วมกันหมดได้แม้แต่ความหมายเดียว แต่ความหมายที่มีร่วมกันจะมาจากชุดของการประกอบกันตามแต่ละองค์ประกอบซึ่งจะขึ้นอยู่กับบริบทที่นำไปใช้ด้วย เช่น สมาชิก A อาจจะมีองค์ประกอบ ab ที่คล้ายกับองค์ประกอบ bc ที่สมาชิก B มีและไปคล้ายกับ

องค์ประกอบ cd ของสมาชิก C เป็นต้น วิทเจนสไตน์ กล่าวไว้ว่าสมาชิกในตัวอย่างนั้นมีขอบเขตทางความหมายที่ไม่ชัดเจน (fuzzy boundary) และความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เป็นแบบ ความคล้ายคลึงแบบครอบครัว (family resemblance)

แนวความคิดของ วิทเจนสไตน์ นั้นได้กลับมาเป็นที่ยอมรับในถัดมา เริ่มมีนักภาษาศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดแบบดั้งเดิมมากขึ้น ในช่วงทศวรรษ 70 นั้น เอเลนอร์ รอก ก็ได้นำโมทัศน์ ความคล้ายเชิงครอบครัว กลับมาใช้อีก การศึกษาคำหลายความหมายก็เปลี่ยนจากแนวทางแบบดั้งเดิมมาเป็นแนวทางทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีต้นแบบ (prototype theory) (ดูส่วนที่ 2.1.2.1 ประกอบ)

2.1.1.3 อุปลักษณ์และนามนัย (metaphor and metonymy)

กระบวนการอุปลักษณ์และการนามนัยถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขยายความหมาย เป็นกระบวนการสำหรับการเชื่อมโยงความหมายที่แตกต่างเข้าด้วยกัน จากความหมายที่เป็น “แก่น” (core) หรือเป็น “พื้นฐาน” (basic) ไปสู่ความหมายที่มีลักษณะของคำหลายความหมาย โดยทั่วไปแล้วความแตกต่างระหว่างอุปลักษณ์และนามนัยอยู่ที่เรื่องของแวดวง (domain) ที่ความหมายขยายไปถึง นอกจากนั้นแล้ว เลคอฟและจอห์นสัน ได้กล่าวว่า อุปลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในภาษาและความคิดการกระทำเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้กันอย่างแพร่หลายมาก มนุษย์มีระบบโมทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเหล่านี้โดยธรรมชาติ วิธีที่ทำให้ได้รู้และตระหนักถึงกระบวนการเหล่านี้คือการศึกษาภาษา

กระบวนการอุปลักษณ์นั้นเป็นการเชื่อมโยงความหมายที่อยู่ต่างแวดวงกัน จากแวดวงที่เรียกว่า แวดวงแหล่งกำเนิดหรือผู้ให้ (source or donor domain) ไปสู่ แวดวงเป้าหมายหรือผู้รับ (target or recipient domain) ซึ่งคนเราจะเข้าใจแวดวงเป้าหมายได้จากความรู้หรือข้อตกลงพื้นฐานเกี่ยวกับแวดวงแหล่งกำเนิด ตัวอย่างของการอุปลักษณ์ที่ เลคอฟและจอห์นสัน ให้ไว้ เช่น ความรักคือการเดินทาง LOVE IS JOURNEY จากแวดวงของการเคลื่อนที่ (movement) ไปสู่แวดวงของความรู้สึก (emotion) เช่น *Look, how far we com.* หรือ *Our relationship is off the track.* มีการเปรียบเทียบความรักเป็นเสมือนจุดหมายของการเดินทางหรือยานพาหนะ เป็นต้น

ในขณะที่เดียวกัน กระบวนการนามนัยนั้นจะเป็นการเชื่อมโยงความหมายภายในแวดวงเดียวกัน โดยหลักการแล้วการนามนัยจะมีพื้นฐานอยู่บนการอ้างถึงหรือการใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในการอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมนุษย์เรามักจะพูดถึงส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วนำเอาส่วนนั้นมาแทนความหมายทั้งหมด เป็นความสัมพันธ์แบบส่วนแทนทั้งหมด (part for whole) เช่น *Nixon bombed Hano..* คำว่า *Nixon* นั้นหมายถึงตัวของประธานาธิบดีจริงๆ หรือไม่ ในประโยคดังกล่าว เลคอฟและจอห์นสัน ได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการนามนัย ที่ใช้ในการแทนประเทศทั้งประเทศ

ด้วยชื่อของคนคนเดียว กระบวนการนามนัยเป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในภาษา ความคิด ทักษะคิดและการกระทำของมนุษย์เช่นเดียวกันกับกระบวนการอุปลักษณะ

อย่างไรก็ตาม ครอฟท์และครุซ (Croft and Cruse, อ้างแล้ว) และนักภาษาศาสตร์อีกจำนวนไม่น้อยได้เริ่มให้ความสนใจกับกระบวนการนามนัยมากขึ้นและตั้งข้อสังเกตไว้ว่า กระบวนการนามนัยนั้นก็ได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการอุปลักษณะ ตัวอย่างเช่น การอุปลักษณะที่ว่า "มากขึ้นคือสูง" (MORE IS UP) จริงแล้วเกิดขึ้นภายในกระบวนการนามนัยอีกทีหนึ่ง กล่าวคือ สมมุติเหตุการณ์ว่าเรากำลังวางหนังสือเรียงกันมากขึ้นเรื่อยๆ เราจะเห็นว่าจำนวนหนังสือเพิ่มขึ้น (more) และยอดของชั้นที่วางเรียงก็จะสูงขึ้น (higher) ทั้งนี้ในเหตุการณ์ในความเป็นจริงนั้น การที่เรานำส่วนยอดมาพูดถึง (*The pile is higher now.*) ก็แสดงว่าเรากำลังกล่าวถึงเหตุการณ์ทั้งหมดของการที่หนังสือเพิ่มขึ้นโดยยกมาแค่เพียงส่วนที่เป็นยอดเท่านั้น กระบวนการนามนัยดังกล่าวก็จะถูกขยาย (โดยลักษณะจะออกมาคล้ายกับการใช้อุปลักษณะ) เข้าไปสู่แวดวงอื่นๆ ของมโนทัศน์ *more* เช่น *higher price, higher temperature* เป็นต้น ดังนั้นหากเรามองตามมุมมองของ ครอฟท์และครุซ แล้วก็จะเห็นว่าทั้งสองกระบวนการนั้นจะถูกแยกออกจากกันได้ยาก และส่วนใหญ่แล้วการขยายความหมายจะเป็นผลมาจากการนามนัยมากกว่า

2.1.1.4 ดัชนีปริจเฉทที่เป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (discourse marker as a product of grammaticalization)

เอลิซาเบท ทรอทท์ (Traugott, 1997) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้น เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นไปในแบบทิศทางเดียว (unidirectional) กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่คำเนื้อหา (lexical word) จะเปลี่ยนสถานะของตนกลายเป็นคำทางไวยากรณ์ (grammatical word) เท่านั้นและจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สวนทางกลับมา (ไม่มีการเปลี่ยนจากคำไวยากรณ์กลับมาเป็นคำเนื้อหาได้) ซึ่ง ทรอทท์ ได้เปรียบเทียบเอาไว้ว่า ลักษณะความเป็นทิศทางเดียวนี้เองที่จะทำหน้าที่เสมือนเกณฑ์ในการพิจารณาว่ากรณีการเปลี่ยนแปลงสถานะของคำครั้งไหนที่สมควรจะถูกรับให้รวมอยู่ในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์หรือไม่ อีกทั้งนักวิจัยในอดีตหลายคนได้ปฏิเสธที่จะนับรวม "ดัชนีปริจเฉท"² ให้เป็น

² ตามแนวคิดของ ชิฟฟิน (Schiffin, 1987) ดัชนีปริจเฉท (discourse marker) หมายถึง หน่วยคำที่ทำหน้าที่เสมือนในการ "ล้อมกรอบ" ปริจเฉทต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน (bracket discourses) หรืออีกนัยหนึ่ง คือหน่วยคำที่ทำหน้าที่ในการบ่งชี้ความสัมพันธ์ที่แต่ละปริจเฉทเดี่ยวๆ มีต่อปริจเฉทอื่นๆ อีกทีหนึ่งซึ่งคล้ายกับที่เฟรเซอร์ (Fraser, 1988) กล่าวไว้ว่า เป็นหน่วยคำที่ทำหน้าที่ในการแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เฉพาะอย่างแบบเป็นไปตามลำดับที่ปริจเฉทปัจจุบันมีต่อ ปริจเฉทในบทสนทาก่อนหน้า

ผลผลิตอย่างหนึ่งของกระบวนการดังกล่าวพร้อมไปกับเหตุผลที่ว่าดัชนีปริจเฉทนั้นไม่ได้ถูกนับให้เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของระบบไวยากรณ์ในภาษา³

ในอดีตที่ผ่านมา นั้น ไฮน์และเรห์ ได้ให้คำจำกัดความของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ว่าหมายถึง "กระบวนการที่หน่วยคำในภาษาหน่วยใดหน่วยหนึ่งได้สูญเสียความซับซ้อนทางความหมาย (semantic complexity) ความสำคัญทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic significance) ความเป็นอิสระทางวากยสัมพันธ์ (syntactic freedom) และคุณลักษณะทางเสียง (phonetic substance)" (Heine and Reh, 1984:15 อ้างใน Traugott, อ้างแล้ว) ทั้งนี้ ทรอก็อด ได้มีมุมมองที่แตกต่างออกไป โดย ทรอก็อด กล่าวว่ากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้นเป็นกระบวนการที่เกิดการ "เพิ่มความสำคัญ" ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic strengthening) มากกว่าที่จะเป็นการ "สูญเสียความสำคัญลง" โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงตอนต้นของกระบวนการ เช่น ในกรณีคำว่า *go* ในภาษาอังกฤษที่ได้เปลี่ยนจากคำกริยากลายเป็นคำบ่งชี้อนาคต ถึงแม้ว่าความหมายของคำๆ นี้จะ "จางลง" (bleach) ก็ตาม แต่ส่วนของความหมายโดยนัยที่มาจากการสนทนา (conversational implicature) ที่เป็นความตั้งใจและอนาคตกลับมีเพิ่มมากขึ้นแทน

ทรอก็อด ยังได้เสนอแนวคิดที่ว่าคำประเภทดัชนีปริจเฉทนั้นสมควรที่จะถูกนับให้เป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างออกไปจากเดิม ทรอก็อด ได้ยกตัวอย่างกรณีของคำว่า *indeed, beside* และ *in fact* ในภาษาอังกฤษ เช่น

1. A. She spoke well.
B. Well, she spoke.
2. A. Many people hated it indeed.
B. Indeed, many people hated it.

ทรอก็อด จำแนกตำแหน่งการปรากฏของคำเหล่านี้ออกเป็น 3 ตำแหน่ง ได้แก่

1. ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของอนุพากย์ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ที่จำเป็นจะต้องมีในอนุพากย์นั้นๆ เรียกอีกอย่างว่า "คำกริยาวิเศษณ์ที่มีรูปเป็นคำกริยา" (Verbal adverbial หรือ VAdv)

³ ในขณะเดียวกัน นักภาษาศาสตร์บางคนได้ใช้คำว่า "การกลายเป็นคำทางวัจนปฏิบัติศาสตร์" (pragmaticalization) เพื่ออธิบายกรณีของการใช้คำว่า *y'know* หรือ *I think* ในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นหน่วยคำที่ทำหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ในฐานะคำอนุภาคในทางปริจเฉท (discourse particle) เป็นหน่วยคำที่ใช้สำหรับอธิบายทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในก่อนหน้านั้นก่อนที่จะตามมาด้วยบทสนทนาในปัจจุบันอีกที (Erman and Kotsinas, 1993 อ้างถึงใน Traugott, 1997)

2. ปรากฏตามหลังคำกริยาที่ผันตามกาล (tensed verb) หรือตามหลังคำบ่งชี้ส่วนเติมเต็ม (complementizer) เรียกอีกอย่างว่า “คำกริยาวิเศษณ์ขยายประโยค” (sentential adverb หรือ IPAdv)
3. ปรากฏอยู่ด้านซ้ายสุดของประโยค มักจะถูกนับให้เป็นหน่วยอิสระที่มีทำนองเสียงและการลงน้ำหนักแบบพิเศษ (ปรากฏอยู่ในตำแหน่งของ adjunct หรือ disjunct) เรียกอีกอย่างว่า เป็นดัชนีปริจเฉท (discourse marker หรือ DM)

โดยจากตัวอย่างในงานวิจัยของ ทรอก๊อต ทำให้สามารถสรุปได้ว่า คำตัวอย่างทั้งสามคำนั้นมีเส้นทางของกระบวนการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ร่วมกัน และเป็นเส้นทางในแบบต่างช่วงเวลาด้วย โดยเส้นทางที่ ทรอก๊อต เสนอไว้คือ

$VAdv \rightarrow IPAdv \rightarrow DM$ หรือเรียกโดยทั่วไปว่าเป็นคำอนุภาคทางปริจเฉท DP (discourse particle) ก็ได้

โดยสมมติฐานของ ทรอก๊อต คือหน่วยคำที่แต่เดิมเคยทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์แสดงอาการจะเกิดการเปลี่ยนตำแหน่งการปรากฏซึ่งจากเดิมโดยปกติจะปรากฏและทำหน้าที่อยู่ภายในเฉพาะภาคแสดงของประโยคเท่านั้น (ข้อ 1) ได้เปลี่ยนกลายมาเป็นการปรากฏอยู่ในขอบเขตที่กว้างขึ้นกว่าเดิม หรือเป็นส่วนขยายของประโยคทั้งประโยค (ข้อ 2) และในท้ายที่สุดก็อาจจะได้เพิ่มหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และสภาวะคำหลายความหมายขึ้นมา จนกลายไปเป็นดัชนีปริจเฉทในท้ายที่สุด ซึ่งในขั้นตอนสุดท้ายนี้เองกระบวนการที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นเพียงเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะทางความหมายหรือหน้าที่เท่านั้น ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะทางเสียงของคำอีกด้วย อีกทั้งยังทำหน้าที่ในการแสดงความสัมพันธ์ของประโยคที่ปรากฏตามต่อท้ายในเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์แทนที่จะเป็นการให้ความหมายประพจน์ (proposition) เหมือนในสถานะเดิมของตัวคำทั้งสามคำ

ในความเป็นจริงแล้ว ทรอก๊อต ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยของตนเองว่า กระบวนการกลายเป็นดัชนีปริจเฉทนี้มีลักษณะที่สอดคล้องกันกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์โดยทั่วไป ทั้งนี้เป็นเพราะในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาวิเศษณ์กลายมาเป็นคำดัชนีปริจเฉทนั้น คำว่า *indeed*, *beside* และ *in fact* ล้วนแต่เคยผ่านกระบวนการที่เป็นขั้นตอนย่อยของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น

- 1) การเปลี่ยนประเภทของคำ (decategorization): จากเดิมคำทั้งสามคำมีที่มาจากคำนาม *deed*, *side* และ *fact* ตามลำดับ ก่อนที่จะไปปรากฏร่วมกับคำบุพบท *in* และ *by*

- ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เองจัดได้ว่าคล้ายกันกับกระบวนการที่คำนามได้เปลี่ยนกลายเป็นคำบ่งชี้การกในหลายๆ ภาษา
- 2) การผูกติดกันภายในวลี: เมื่อคำนามดังกล่าวปรากฏร่วมกันกับคำบุพบทแล้ว กระบวนการที่ปรากฏตามมาก็คือการผูกติดกันหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ คำทั้งสองประเภทเกิดรวมกันและเปลี่ยนรูปกลายมาเป็นหน่วยเพียงหน่วยเดียว โดยคำบุพบท in จะผูกกับ deed และ fact ส่วน by จะผูกติดกับ side
  - 3) การกร่อนลงในทางหน่วยเสียง: ถึงแม้กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจะแสดงออกมาในทางโครงสร้างอย่างชัดเจน แต่ในทางสัทวิทยาหรือในทางหน่วยเสียงแล้ว การเปลี่ยนมาเป็นดัชนีปริจเจทนั้น จะมีการเน้นในเรื่องของทำนองและการลงน้ำหนักคำควบคู่ไปด้วย รวมถึงการลดจำนวนของหน่วยเสียงในคำๆ นั้นลง เช่น indeed จากแต่เดิม /INDID/ กลายมาเป็นเพียง /NDID/ ในที่สุด ซึ่งลักษณะกระบวนการดังกล่าวนี้เองจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เด่นชัดขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ส่วนใหญ่รู้จักกัน
  - 4) การทำให้ความหมายกว้างมากขึ้น: ความหมายของดัชนีปริจเจทจะมีลักษณะที่กว้างมากกว่าจากที่เคยเป็นเพียงคำกริยาวิเศษณ์ อีกทั้งยังมีคำที่สามารถปรากฏรวมได้มากประเภทกว่าอีกด้วย
  - 5) การเพิ่มหน้าที่ในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์: เมื่อลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำลดลง สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาก็คือลักษณะในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ จากแต่เดิมทำหน้าที่ในแบบแสดงการอ้างอิง (referential function) กลายมาเป็นหน้าที่ในแบบที่ไม่ใช่แสดงการอ้างอิง (non-referential function) เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียวจากสิ่งอ้างอิงที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมเจาะจงออกไปสู่สิ่งอ้างอิงที่กว้างและเป็นนามธรรมมากขึ้น
  - 6) การกลายเป็นอัตวิสัย (subjectification): หน่วยคำที่ทำหน้าที่เป็นดัชนีทางปริจเจทจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของทัศนคติในตัวผู้พูดมากขึ้น โดยเฉพาะทัศนคติในเรื่องที่เกี่ยวกับความไหลลื่นของปริจเจทแต่ละปริจเจท

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ทรอก็อต ได้สรุปไว้ว่า กระบวนการของการกลายเป็นดัชนีปริจเจทนั้นมีลักษณะที่สอดคล้องไปกับกรณีต้นแบบของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (prototypical grammaticalization) เว้นเพียงแต่ในบางกรณีที่กระบวนการดังกล่าวอาจจะส่งผลไปถึงเรื่องของความเป็นอิสระในการปรากฏภายในประโยคและมีความซับซ้อนในทางโครงสร้างที่มากกว่าเดิม รวมไปถึงการผูกติดกันในทางหน่วยซึ่งล้วนแต่เป็นมโนทัศน์ที่พบได้บ่อยในเรื่องของการกลายเป็นคำไวยากรณ์อีกด้วย เพราะฉะนั้นแล้ว ทรอก็อต จึงเสนอให้ดัชนีปริจเจทเป็นผลมาจากกระบวนการดังกล่าวเช่นเดียวกับคำไวยากรณ์คำอื่นๆ ในท้ายที่สุด

กรณีของการกลายเป็นดัชนีปริจเฉทนี้เป็นสิ่งที่พบได้ในกรณีของคำว่า *เอา* ในภาษาไทย ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้คำว่า *เอา* ในภาษาไทยได้เปลี่ยนสถานะของตัวเองจากแต่เดิมที่เคยเป็นคำกริยา กลายมาเป็นดัชนีทางปริจเฉท เช่น *เอาละ* *เอาอย่างนี้สิ* เป็นต้น ตำแหน่งของ *เอา* ในลักษณะดังกล่าวก็จะย้ายไปอยู่ด้านหน้าของประโยค (ทางซ้ายเหมือนตามที่ ทรอก็อด ยกตัวอย่างไว้) การปรากฏก็จะไม่ปรากฏเดี่ยวๆ ต้องปรากฏร่วมกับคำนามหรือคำอนุภาคตัวอื่นๆ อีกด้วย และที่สำคัญที่สุดคือ *เอา* ในฐานะดังกล่าวจะแสดงความหมายที่เป็นการแสดงความไหลลื่นของปริจเฉท รวมถึงแฝงทัศนคติของผู้พูดไว้อีกด้วย ดังนั้น ภายในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยยึดความคิดของ ทรอก็อด เป็นหลักโดยเฉพาะตรงส่วนที่ว่าดัชนีปริจเฉทถือเป็นผลอย่างหนึ่งที่ได้มาจากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กระบวนการขยายความหมายของคำว่า *เอา* ในภาษาไทยจึงไม่ได้มีเพียงเฉพาะกระบวนการนามนัยหรืออุปลักษณะเท่านั้น จะต้องรวมกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์เข้าไว้อีกด้วย

2.1.2 ทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.2.1 ทฤษฎีดั้งแบบ (prototype theory)

แนวความคิดในเรื่องของต้นแบบนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาความหมายตามแนว อรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantic) เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายความหมายของคำโดยอิงกับหลักการทางจิตวิทยา แตกต่างกันกับการศึกษาในแนวทางแบบดั้งเดิมที่จะอิงกับหลักการทางปรัชญาหรือตรรกะ โดยมโนทัศน์พื้นฐานของทฤษฎีนี้คือการมองว่า ความหมายนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบปริชานและประสบการณ์ทางร่างกาย (bodily experience) เอเลนอร์ รอช (Roche, 1977 อ้างถึงใน Ravin and Leacock, 2003: 15) กล่าวไว้ว่า แนวทางการศึกษาตามแนวคิดของทฤษฎีดั้งแบบนั้นคือการเชื่อว่ามีสิ่งที่เรียกว่าเป็นระดับชั้นทางมโนทัศน์ (conceptual hierarchy) เช่น สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และเป็นสัตว์ และเป็นสิ่งมีชีวิต ความเป็นสมาชิกภายในกลุ่มนั้นกลายเป็นเรื่องของระดับ (degree) โดยสมาชิกที่เป็นต้นแบบนั้นจะถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางในความคิดของมนุษย์และเหมาะสมจะนำไปใช้เป็นตัวอย่างได้ดีกว่าสมาชิกแบบอื่นๆ ซึ่งสมาชิกไหนที่เทียบกับต้นแบบแล้วมีระดับความเป็นสมาชิกที่น้อยๆ นั้น จะถูกเรียกว่าเป็นสมาชิกชายขอบ (peripheral member)

มีนักภาษาศาสตร์หลายรายที่ศึกษาความหมายของคำตามแนวทางทฤษฎีดั้งแบบ โดยรวมไปถึงกรณีของคำหลายความหมายด้วย ชาร์ลส์ ฟิลมอร์ (Fillmore, 1982 อ้างถึงใน Ravin and Leacock, 2003: 15-16) เสนอไว้ว่า ความหมายของคำนั้นมาจากการแยกกันของเงื่อนไขที่

สอดคล้องกัน (disjunction of compatible conditions) ซึ่งเมื่อเงื่อนไขดังกล่าวถูกนำมาใช้ทั้งหมด ก็จะได้ความหมายนั้นมีลักษณะที่เป็นต้นแบบมากที่สุด ถ้าไม่มีเงื่อนไขดังกล่าวเลยก็จะเป็นสมาชิกผิดปกติ (anomalous) หรือถ้ามีเพียงบางส่วนก็จะไม่ถูกจัดให้เป็นสมาชิกในส่วนกลาง (central) ยิ่งไปกว่านั้น ฟิลมอร์ ยังชี้ให้เห็นอีกว่าการที่เราจะเข้าใจความหมายที่หลากหลายได้นั้น ต้องอาศัยเรื่องของ ความรู้พื้นฐาน (background knowledge) เกี่ยวกับโลกความจริงเข้ามามีส่วนช่วยทำความเข้าใจความหมาย แนวคิดนี้สอดคล้องกับผลการทดลองของ วิลเลียม ลาบอฟ ในการแยกความแตกต่างระหว่าง *bowl* และ *cup* ซึ่งการจะแยกความหมายและความแตกต่างของสองคำนี้ได้ นั้น ต้องอาศัยข้อสรุปพื้นฐาน (background assumption) เกี่ยวกับของที่ถูกใส่ลงไปในภาชนะทั้งสองเป็นประจํามาช่วยในการวิเคราะห์ความหมายด้วย

ถึงแม้ เลคอฟ (Lakoff, 1987 อ้างถึงใน Ravin and Leacock, 2003: 19) จะไม่ได้กล่าวถึงคำหลายความหมายโดยตรง แต่ก็ได้แสดงให้เห็นถึง ขอบเขตของความหมายที่คำคำหนึ่งสามารถมีได้อันเป็นผลมาจากกระบวนการขยายความหมาย (meaning extension) โดยกระบวนการดังกล่าวนั้นจะมีลักษณะอยู่ในรูปแบบคล้ายกับการแผ่รัศมี (radial conceptual model) กล่าวคือ มีความหมายที่อยู่เป็นศูนย์กลางเป็นความหมายหลัก (มีลักษณะความเป็นต้นแบบสูง) และมีประเภทที่อยู่ขอบนอก (marginal) ซึ่งมีความหมายที่ถูกขยายออกมา เช่น *mother* คือประเภทที่เป็นศูนย์กลาง และ *mother* ในแบบอื่นๆ เช่น *step mother*, *adopt mother* นั้นเป็นประเภทขอบนอกที่มีความหมายขยายมาจาก *mother* อีกที การขยายความหมายดังกล่าว นั้นไม่ได้สร้างมาจากกฎทางไวยากรณ์ใดๆ แต่มาจาก convention มากกว่าและหลักการในการขยายความหมายนั้นสามารถแยกออกเป็นกระบวนการใหญ่ๆ ได้สองกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณ์และกระบวนการนามนัยซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

อย่างไรก็ตาม จอห์น เทย์เลอร์ (Taylor, 1989) ได้ชี้ให้เห็นถึงการที่ความหมายสามารถถูกโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุดในลักษณะของ ความคล้ายคลึงกันในแบบครอบครั้ว ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ วิทเคนสไตน์ เคยนำเสนอมาแล้วครั้งหนึ่ง การเชื่อมโยงความหมายของ เทย์เลอร์ นั้นจะสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของ $A \rightarrow B \rightarrow C \rightarrow D$ etc. นั่นคือ ความหมาย A สามารถขยายไปสู่ความหมาย B ได้ถ้าเพียงมีรายละเอียดที่สอดคล้องกันเป็นบางส่วน ในขณะที่เดียวกันความหมาย B ก็สามารถขยายไปสู่ความหมาย C ได้ด้วยกรณีเดียวกัน เป็นต้น โดยหลักการแล้วไม่ว่าในจุดไหนๆ ก็ตามในการเชื่อมโยงความหมายก็สามารถเป็นจุดเริ่มของการขยายความหมายในอีกทิศทางก็เป็นได้ จะเห็นได้ว่า การขยายความหมายตามแนวความคิดของ เทย์เลอร์ นั้นไม่ได้มีลักษณะเป็นในแบบการแผ่รัศมี กล่าวคือไม่ได้มีความหมายที่เป็นความหมายศูนย์กลางและการเชื่อมก็ไม่จำเป็นต้องมาจากความหมายหลักเท่านั้นด้วย แต่ประเด็นที่ทั้ง เทย์เลอร์และเลคอฟ ต่างก็เห็นพ้องต้องกันคือ แทนที่จะสนใจในเรื่องของการหากฎหรือข้อบังคับที่จะ

มาอธิบายลักษณะของการขยายความหมาย สิ่งที่สำคัญกว่าคือการพยายามแนบโน้มหรือรูปแบบ
ข้อบังคับในการปรากฏแทน

2.1.2.2 ทฤษฎีคำหลายความหมายอย่างมีหลักการ (principled polysemy)

ในการศึกษาปรากฏการณ์ของคำหลายความหมายตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชานนั้น
หนึ่งในงานวิจัยที่มักจะได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดก็คือ การศึกษาความหมายต่างๆ ของคำบุพบท
over ในภาษาอังกฤษของ เลคอฟและบรูคแมน ภายใต้กรอบความคิดที่เรียกว่า "ศัพท์อรรถศาสตร์
เชิงปริชาน" (cognitive lexical semantic) มีพื้นฐานมาจากการศึกษาในเรื่องของการจัดประเภท
(categorization) ร่วมกับทฤษฎี ICM (idealized cognitive model) ของ เลคอฟ เอง งานวิจัย
เรื่องของ *over* ขึ้นดังกล่าวถือได้ว่า มีความสำคัญมากเป็นอย่างยิ่งและมีอิทธิพลต่องานวิจัยใน
เรื่องของคำหลายความหมายต่างๆ ในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม แนวความคิดของ เลคอฟ นี้ก็ยังมี
จุดบกพร่องบางจุดอันส่งผลให้เกิดทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้ในการอุดช่องโหว่ต่างๆ เหล่านั้นขึ้นใน
ภายหลัง อาทิเช่น ทฤษฎี "คำหลายความหมายอย่างมีหลักการ" (principled polysemy) ของ
แอนเดรีย ไทเลอร์ และ วิเวียน เอแวนส์ (Tylers and Evans, 2003) เป็นต้น ซึ่งแนวคิดต่างๆ ใน
ทฤษฎีดังกล่าวนี้เองจะเป็นแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาใช้ภายในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

การวิเคราะห์ความหมายต่างๆ ของคำว่า *over* ภายในงานของ เลคอฟและบรูคแมน นั้น
ในบางครั้งจะถูกเรียกว่าเป็น แนวความคิดแบบ "การแจกแจงความหมายโดยละเอียด" (full
specification approach) ให้กับหน่วยคำแต่ละหน่วยคำ ทำให้เกิดข้อบกพร่องที่ตามมา นั่นก็คือ
การที่เกิดความหมายใหม่ขึ้นมามากเกินไปภายในคำๆ เดียว ยกตัวอย่างเช่น คำว่า *over* ใน
แนวความคิดของ เลคอฟ นั้น สามารถขยายความหมายออกไปได้เกินกว่า 10 ความหมาย แต่
อย่างไรเสีย แนวความคิดในภายใต้อรรถศาสตร์ปริชานนั้นไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของหลักการ
ประหยัดแต่อย่างใด ดังนั้นแล้วจำนวนความหมายที่มากมายนั้นก็ไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริง สิ่งที่เป็น
ปัญหาจริงๆ ก็คือ การขาดหลักการหรือเกณฑ์ในการแยกความหมายที่มีความชัดเจนจริงๆ สมควร
พิจารณาให้เป็นอีกความหมายหนึ่ง อีกทั้งปัญหาของการมองข้ามบทบาทความสำคัญของบริบท
(context) ในการแยกความหมายต่างๆ ออกจากกันอีกด้วย โดยบริบท (ที่ไม่ใช่บริบททางภาษา)
เป็นตัวแปรสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างคำที่เป็นคำหลายความหมาย
(polysemy) กับคำที่มีความหมายคลุมเครือ (vague)

หากมีการนำเอาบริบทมาใช้ในการแสดงรายละเอียดในเรื่องของความหมาย โดยเฉพาะ
ในเรื่องของความแตกต่างทางอรรถศาสตร์ภายในคำๆ หนึ่ง มากกว่าเป็นการใช้ข้อมูลของคำกริยา
ที่เก็บไว้ (knowledge) เมื่อใดแล้ว คำดังกล่าวนั้นก็จะมีแนวโน้มถือว่ามีความหมายคลุมเครือ

มากกว่าที่จะเป็นคำหลายความหมาย ตัวอย่างของความหมายที่แตกต่างกันออกไปในงานของ เลคอฟ เช่น

ก. *The bird flew over the wall.*

ข. *Sam climbed over the wall.*

ในมุมมองของ เลคอฟ แล้วคำว่า *over* ในตัวอย่างทั้งสองนี้ถือเป็นคนละความหมายกัน โดยพิจารณาจากการที่เกิดการ "สัมผัส" ถูกตัวกันในทางกายภาพของคำนามทั้งสองคำภายในประโยค โดยที่ในประโยค ก. นั้น คำนามทั้งสอง (*the bird* และ *the wall*) ไม่ได้มีการสัมผัสกันในทางกายภาพ แต่ในขณะที่ประโยค ข. นั้น คำนามทั้งสอง (*Sam* และ *the wall*) ได้มีการสัมผัสกันในทางกายภาพจริง

อย่างไรก็ตาม ไทเลอร์และเอแวนส์ ก็ได้ทำการโต้แย้งว่า การเกิดการ "สัมผัส" กันทางกายภาพในความหมายของคำว่า *over* นั้น เป็นผลมาจากการผสมผสานกันระหว่างคำกริยาเอง กับองค์ประกอบอื่นๆ ของประโยค การที่คนเรามีความรู้ (knowledge) ว่า *the bird* ในตัวอย่าง ก. คือสิ่งที่บินได้ ในขณะที่ *Sam* ในตัวอย่าง ข. ไม่สามารถบินได้นั้นเป็นผลมาจากประสบการณ์ในโลกความจริง ดังนั้นแล้วความแตกต่างระหว่างประโยค ก. และ ข. จึงต้องอาศัยความรู้ดังกล่าวนี้ด้วย ในมุมมองของ ไทเลอร์และเอแวนส์ แล้ว ตัวอย่างประโยคด้านบนถือว่าเป็นตัวอย่างของความหมายที่คลุมเครือ และการที่ เลคอฟ มองข้ามการพิจารณาในเรื่องของบริบทหรือความรู้ดังกล่าวไป ส่งผลให้เกิดความหมายขึ้นมามากมายทั้งๆ ที่ในความหมายต่างๆ ที่ถูกขยายออกมานั้นอาจจะเป็นความหมายเดียวกันที่มีความคลุมเครือก็เป็นได้

จุดบกพร่องหลักๆ ของ เลคอฟ ก็คือ การขาดกรรมวิธีในการแยกความหมายของออกจากกันอย่างชัดเจนเพียงพอ หรือในอีกความหมายหนึ่งก็คือการที่แนวคิดของ เลคอฟ ขาดหลักการ (principles) ต่างๆ ที่จะมาตัดสินว่า ความหมายของประโยคตัวอย่างทั้งสองนั้นเป็นความหมายที่แตกต่างกัน อาศัยเพียงแต่วิจารณ์ญาณของผู้วิเคราะห์เพียงอย่างเดียว โดยในงานของ เลคอฟ และ บรูคแมน นั้นไม่ได้มีการแสดงเกณฑ์ใดๆ สักอย่างมาช่วยในการจำแนกความหมายต่างๆ ของคำว่า *over* แต่อย่างใด และจุดบกพร่องในเรื่องของการขาดแคลนเกณฑ์ในการแยกความหมายนี้เอง ทำให้ ไทเลอร์และเอแวนส์ ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของตนเองขึ้นมา เรียกว่า คำหลายความหมายอย่างมีหลักการ (principled polysemy) อันเป็นแนวคิดเรื่องของคำหลายความหมายที่พัฒนามาจากของ เลคอฟ อีกทีหนึ่ง

หลักการโดยคร่าวๆ ของแนวคิดคำหลายความหมายอย่างมีหลักการก็คือ การหาสิ่งที่จะมาเป็นเหมือนกับ "เกณฑ์" ในการแยกความหมายต่างๆ ออกจากกัน ทำให้เครือข่ายความหมายที่ได้มามีความเป็นวัตถุวิสัย (objective) มากขึ้น ซึ่งเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้มานี้จะต้องบรรลุจุดประสงค์

อย่างน้อย 2 ข้อด้วยกัน ได้แก่ (1) เกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ควรที่จะทำหน้าที่ในการแยกความหมายต่างๆ ออกจากกันพร้อมไปกันกับแสดงความแตกต่างระหว่างความหมายที่ถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำทางอรรถศาสตร์ (semantic memory) กับความหมายที่ได้จากการฟังฟังบริบทในลักษณะแบบ on-line (หรือเรียกอีกอย่างว่าความ "คลุมเครือ") และ (2) เกณฑ์ต่างๆ สมควรที่จะทำให้เกิดความหมายที่เป็นต้นแบบหรือเรียกอีกอย่างว่าความหมายที่เป็นศูนย์กลางให้กับความหมายอื่นๆ ในความสัมพันธ์แบบแผ่รัศมี

โดยสรุปแล้ว เกณฑ์ที่ ไทเลอร์และเอแวนส์ นำมาใช้ในการจำแนกความหมายต่างๆ ออกจากความหมายหลัก (ความหมายศูนย์กลาง) มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 3 ข้อด้วยกัน ได้แก่ (1) เกณฑ์ในเรื่องของความหมาย (meaning criterion) (2) เกณฑ์ในเรื่องของการอธิบายมโนทัศน์ (concept elaboration criterion) และ (3) เกณฑ์ในเรื่องของไวยากรณ์ (grammatical criterion) ซึ่งการที่ความหมายหนึ่งจะถูกนับให้เป็นความหมายที่แยกออกมาหรือไม่นั้น จะต้องผ่านเกณฑ์ทั้งสามข้อตามที่กล่าวมาอย่างครบถ้วน โดยตัวอย่างคำที่ ไทเลอร์และเอแวนส์ นำมาใช้ในงานของตนก็คือคำว่า *time* ในภาษาอังกฤษ นั่นเอง ซึ่งการที่ความหมายดังกล่าวนี้จะถูกนับให้เป็นความหมายที่แตกต่างออกไปจำเป็นที่จะต้องเป็นไปตามนี้

มีความหมายพิเศษที่เพิ่มขึ้นมา (additional meaning) ที่ไม่สามารถพบได้ในความหมายอื่นๆ ของคำๆ นั้น (เกณฑ์ข้อแรก) เช่น

ค. 1) *Time flies when you're having fun.*

2) *Last night at the fair the time seemed to whiz by.*

โดยในประโยคที่ ค.1) นั้น คำว่า *time* จะแสดงความหมายของ ระยะเวลาความยาว (duration) ในขณะที่ประโยค ค.2) คำว่า *time* จะแสดงให้เห็นถึงจุดของเวลาที่แยกออกจากกัน (discrete point of time) ซึ่งทั้งคู่ก็นั้น ล้วนแล้วแต่เป็นความหมายที่เพิ่มขึ้นมาและไม่พบในความหมายอื่นๆ นอกจากนั้นแล้ว จะต้องมีการแสดงรายละเอียดให้กับมโนทัศน์ในระดับของรูปภาษาหรืออีกความหมายหนึ่งคือจะต้องมีข้อจำกัดในการเลือกคำที่จะมาปรากฏด้วยโดยอาศัยหลักการในเรื่องของความหมายนั่นเอง (เกณฑ์ข้อสอง) เช่น

ง.1) *The time has vanished.*

2) *The time seems to have snaked by.*

ลักษณะความยืดหยุ่นในเชิงเวลา (TEMPORAL COMPRESSION) ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับคำว่า *time* นั้น สามารถถูกอธิบายออกมาในรูปคำที่แสดงการเคลื่อนไหวได้ เช่น คำกริยา *vanished* ในตัวอย่าง ง.1) เป็นต้น และท้ายสุดนั้น จะต้องเป็นความหมายที่มีลักษณะทางโครงสร้างที่โดดเด่น

แตกต่างกันออกไปจากความหมายอื่นๆ อาจจะปรากฏภายในโครงสร้างเฉพาะบางโครงสร้างก็เป็นได้ (เกณฑ์ข้อสุดท้าย) เช่น

- จ. *1) *A time raced by.*
- 2) *A time will come when we'll finally have to address global warming.*

ลักษณะความยืดหยุ่นของเวลานั้นจะถูกแสดงนัยออกมาจาก mass noun ทำให้คำว่า *time* ไม่สามารถปรากฏกับคำ article ที่ใช้แสดงความเป็นเอกพจน์ได้ ดังเช่นที่คำว่า *time* ไม่สามารถปรากฏกับ *A* ได้ในตัวอย่าง จ.1) นั่นเอง

ผู้วิจัยจะนำเอาเกณฑ์ต่างๆ ตามที่ ไทเลอร์และเอเวนส์ ได้ใช้กับคำว่า *time* มาใช้กับคำว่า *เอา* ภายในงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ เพื่อที่จะเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับพิสูจน์ว่า ความหมายบางความหมายสมควรที่จะถูกนับเป็นความหมายอีกความหมายหนึ่งเลยหรือไม่

2.1.2.3 ทฤษฎีคำหลายความหมายสี่ประเภท (four categories theory of polysemy)

นิค ไรเมอร์ (Riemer, 2005) ได้ทำการศึกษาลักษณะของคำหลายความหมายตลอดจนกระบวนการทางปริชานที่จะนำมาใช้ในการอธิบายกระบวนการที่ทำให้เกิดความหมายต่างๆ ขึ้นมา โดย ไรเมอร์ ได้จำแนกประเภทของการขยายความหมายออกเป็นสี่ประเภท อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มคำกริยาที่เรียกว่า คำกริยาเกี่ยวกับการกระทบกันและการมีผลต่อกัน หรือ P/I verb (percussion and impact verb เช่น คำกริยาที่มีความหมาย *hit smash touch* เป็นต้น) ในภาษาอังกฤษและนำมาเปรียบเทียบกับคำกริยากลุ่มเดียวกันในภาษาวาลปีริ (Wardpiri) ซึ่งเป็นภาษาในแถบหมู่เกาะทางมหาสมุทรแปซิฟิก โดยที่ ไรเมอร์ นั้นเชื่อว่าการขยายความหมายเป็นผลมาจากกระบวนการนามนัยมากกว่าการอุปลักษณะ อีกทั้งยังสามารถแบ่งประเภทของการขยายความหมายของคำกริยาในกลุ่มดังกล่าวตามแนวของแบบลักษณะภาษา (typology) ได้ทั้งหมด 4 รูปแบบโดยเป็นอุปลักษณะหนึ่งรูปแบบและเป็นนามนัยถึงสามรูปแบบด้วยกัน กระบวนการขยายความหมายดังกล่าวเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระดับปริชาน ได้แก่

1. กระบวนการอุปลักษณะที่ความหมายแก่น (metaphor application to core meaning): การปรับใช้ความหมายของคำกริยาที่เป็นความหมายแก่นโดยการเปรียบกับสิ่งอื่น
2. กระบวนการนามนัยแบบเน้นผลลัพธ์ (effect metonymy): การขยายความหมายไปสู่ผลลัพธ์ของการกระทำโดยคำกริยาคำนั้นๆ
3. กระบวนการนามนัยโดยอาศัยบริบท (contextual metonymy): การขยายความหมายไปสู่บริบทที่การกระทำนั้นปรากฏอยู่

4. กระบวนการนามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อย (constituent metonymy): การขยายความหมายจากการเลือกส่วนประกอบหนึ่งจากเหตุการณ์ทั้งหมดของคำกริยามาใช้แทน

เฉพาะความสัมพันธ์ในแบบแรกเท่านั้นที่ โรเมอร์ มองว่าไม่ได้เป็นการทำให้เกิดความหมายใหม่แต่อย่างใดและไม่ได้ผ่านการเรียบเรียงใหม่ (paraphrase) สำหรับใช้ในการอธิบายความหมาย ซึ่งแตกต่างไปจาก 3 ประเภทที่เหลือ โดยการนามนัยนั้นจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายต่อความหมายที่เป็นความหมายพื้นฐาน ดังนั้นจึงต้องมีการใช้การเรียบเรียงใหม่มาเป็นเครื่องมือในการแสดงให้เห็นความหมายใหม่ที่ถูกขยายออกมาเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีคำหลายความหมายของ โรเมอร์ นั้นจะถูกกล่าวถึงอย่างละเอียดอีกครั้งภายในบทที่ 6 ของวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการขยายความหมายที่จะนำมาใช้อธิบายกรณีของคำว่า *เอา* ในภาษาไทยอีกที

ในส่วนต่อไปนั้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการศึกษาและงานวิจัยในอดีตที่มีเนื้อหาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับคำว่า *เอา* ในอดีต

ในส่วนต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายถึงงานวิจัยและงานวิทยานิพนธ์ในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ โดยจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองตอนใหญ่ๆ ตอนแรกจะว่าด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า *เอา* ในภาษาไทย และตอนที่สองจะว่าด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำที่มีความหมายคล้ายๆ กันในภาษาอื่น

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า *เอา* ในภาษาไทย

งานวิจัยในกลุ่มแรกนี้จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและการใช้คำว่า *เอา* ตามหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย ซึ่งจากการค้นคว้าแล้วพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำว่า *เอา* โดยตรงนั้นมีอยู่น้อยมาก จะมีก็เพียงงานของ งามพิศ จักสินสกิ (Jacsiniski, 1987) เท่านั้นที่มีเนื้อหาเป็นการอภิปรายถึงลักษณะทางอรรถศาสตร์และทางโครงสร้างของคำๆ นี้โดยตรง นอกจากนั้นแล้วก็จะมีงานของ มาร์ค โปสต์ (Post, 2007) งานของ ฟิลลิป แคลร์ สไตน์ (Stine, 1968) งานของ พงษ์ศรี เลขาวัฒนะ (Lekawatana, 1970) และงานของ สุวิทย์ ชูณหะเรืองเดช (Choonharuangdej, 2003) ที่มีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้คำว่า *เอา* ซึ่งในบางงานก็จะเป็นการกล่าวถึงคำๆ นี้ในบางบทเพียงเท่านั้น

ในงานวิจัยของ จักสินสกี ในเรื่องของ "The usage of /əu/ in Thai" นั้น จักสินสกี ได้จำแนกประเภทของคำว่า *เอา* ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน ได้แก่ คำว่า *เอา* ที่เป็นคำกริยา (verb) เป็นคำกึ่งกริยา (coverb) และคำกริยาประสมแสดงผลลัพธ์ (resultative verb compound) โดยให้ความสำคัญส่วนใหญ่ไปกับส่วนของประเภทของคำกึ่งกริยามากกว่าประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นการนำไปเปรียบเทียบกับคำว่า *bǎ* ในภาษาจีนแมนดาริน ในมุมมองของ จักสินสกี คำว่า *เอา* ที่ปรากฏเป็นคำกริยานั้นจะมีความหมายที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับหน่วยคำที่ปรากฏร่วมด้วยในประโยคและสามารถแสดงความหมายของการ "ได้รับ" (get) การ "พกพา" (bring) การ "พิจารณา" (consider) การ "ต้องการ" (want) และการ "แต่งงาน" (marry) ซึ่งความหมายดังกล่าวทั้งหมดนี้จะมีมีนัยร่วมกันในเรื่องของการ "ครอบครอง" (possession)

ในส่วนของคำว่า *เอา* ในประเภทของคำกริยาประสมแสดงผลลัพธ์นั้น จักสินสกี กล่าวว่า นอกจากทำหน้าที่เป็นคำกริยาหลักให้กับประโยคแล้ว คำว่า *เอา* ยังสามารถปรากฏตามหลังคำกริยาที่เป็นคำหลักได้อีกด้วย โดยเมื่อปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวแล้ว คำว่า *เอา* จะทำหน้าที่แสดงผลลัพธ์ (result) ของคำกริยาตัวแรกซึ่งเป็นคำกริยาที่แสดงการกระทำ (activity) เช่น

ก. *ฉันเอาเอาว่ารถเขาเสีย*

ข. *อยากเอารู้ศัพท์ยากๆ เปิดพจนานุกรมเอาสิ*

คำว่า *เอา* ในตัวอย่างดังกล่าวในมุมมองของ จักสินสกี จะมีความหมายคล้ายกันกับคำว่า *ด้วย* หรือ *โดย* (by) นอกจากนี้แล้ว *เอา* ยังสามารถใช้แสดง "การีต" ได้อีกด้วย เช่น

ค. *งานเดินเอาวันก่อนสนุกมากจริงๆ เล่นเอาฉันนอนไม่หลับ*

ซึ่ง จักสินสกี เรียกตัวอย่างการใช้คำว่า *เอา* ในประโยค ค. นี้ว่าเป็น "การีตแบบอัตวิสัย" (subjective causative) ซึ่งเป็นคำที่แสดงเหตุการณ์การก่อเหตุและผลที่มีความรู้สึกของผู้พูดเจือปนอยู่ด้วย

ในงานวิจัยชิ้นดังกล่าวนี้เอง จักสินสกี มีมุมมองที่ว่า คำว่า *เอา* นั้นมีลักษณะที่คล้ายกันกับคำว่า *bǎ* ในภาษาจีน ตรงที่ว่าได้สูญเสียคุณสมบัติของคำกริยาภายในตัวไปพร้อมทั้งได้รับคุณสมบัติของคำบุพบทเข้ามาแทน ลักษณะดังกล่าวนี้เองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่เรียกว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนจากคำกริยาให้กลายมาเป็นคำที่ทำหน้าที่และให้ความหมายทางไวยากรณ์แทน กระบวนการดังกล่าวนี้เองได้เกิดขึ้นกับคำว่า *bǎ* ที่แต่เดิมมีความหมายแสดงการ "ถือ" (hold) แต่ปัจจุบันได้ทำหน้าที่เป็น คำบ่งชี้กรรมตรง (direct object marker) ให้กับคำกริยาหลักในประโยคแทน โดยคำว่า *เอา* นั้นจะทำ

หน้าที่ในการเน้น (emphasis) คำนามโดยการย้ายคำนามดังกล่าวไปไว้ในตำแหน่งหน้าคำกริยาหลักแทน เช่น

ง. เอา แสตมป์เก็บ

จ. เขาเอา โฉมโต๊ะย้ายออกไปแล้ว

สาเหตุที่ จักสันสกี พิจารณาให้คำว่า *เอา* ดังในตัวอย่าง ง. และ จ. เป็นคำกึ่งกริยามากกว่าที่จะเป็นคำกริยานั้น เนื่องจากมุมมองที่ว่า ความหมายประพจน์ (proposition) ของประโยคดังกล่าวจะมาจากคำกริยาอีกตัวมากกว่าที่จะมาจากคำว่า *เอา* นั้นเอง

มุมมองในเรื่องประเภททางไวยากรณ์หรือสถานะของคำว่า *เอา* นั้นจัดได้ว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจในระดับหนึ่ง มุมมองที่ว่า *เอา* ให้ความหมายทางไวยากรณ์มากกว่าที่จะให้ความหมายในแบบของคำกริยานั้นยังพบได้ในงานของ โฟสต์ เช่นกัน ทั้งนี้งานชิ้นดังกล่าว ก็เป็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบ *เอา* กับ *บ๊* เหมือนในงานของ จักสันสกี อีกด้วย โดย โฟสต์ จะเรียกคำว่า *เอา* ในลักษณะการใช้แบบนำหน้าคำกริยาหลักของประโยคนั้นว่าเป็น คำบ่งชี้คำนามที่ถูกควบคุม (manipulated object marker) เช่นเดียวกับกับคำว่า *บ๊* ด้วย แต่อย่างไรเสีย โฟสต์ ก็ยังคงกล่าวถึงคำว่า *เอา* ที่เป็นคำกริยาอยู่เหมือนกับ จักสันสกี โดยให้ความหมายต่างๆ ของคำว่า *เอา* ไว้ เช่น *take, want, select* เป็นต้น

โฟสต์ มีมุมมองที่ว่า คำว่า *เอา* ในภาษาไทยนั้นมีทั้งที่อยู่ในสถานะของคำกริยาและคำทางไวยากรณ์ แต่เมื่อปรากฏเป็นคำไวยากรณ์แล้วก็จะยังมีคุณสมบัติของคำไวยากรณ์ที่น้อยกว่าคำว่า *บ๊* ในภาษาจีนอีกทีหนึ่ง มุมมองดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการที่เราไม่สามารถทำการแยกประโยคที่มีการใช้ *เอา* ออกมาเป็นสองประโยคย่อยๆ ได้ เช่น

ฉ. 1. เขาเอาหม้อแกงใหญ่ (*และ) ไปตั้งบนเตาไฟ

2. เขายกหม้อแกงใหญ่ (และ) ใส่เตาไฟ

การที่คำเชื่อม *และ* ที่ใช้สำหรับแยกเหตุการณ์ออกจากกันใช้ไม่ได้ในตัวอย่างประโยค ฉ.1. แต่กลับใช้ได้ใน ฉ.2. นั้น แสดงให้เห็นว่า คำว่า *เอา* เมื่อปรากฏในหน่วยโครงสร้างดังกล่าวเป็นการแสดงเหตุการณ์เพียงเหตุการณ์เดียวแทนที่จะเป็นสองเหตุการณ์เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน แสดงให้เห็นถึงระดับของการประสานกริยาวลี (VP integration) ในระดับที่มีความแนบแน่นสูง ทำให้ *เอา* ควรจะถูกนับเป็นคำไวยากรณ์มากกว่าจะเป็นคำกริยา

ในส่วนของงานวิจัยของ ฟิลลิป แคลร์ สไตน์ เรื่อง "The instrumental case in Thai: A study of syntax and semantic in a generative model." และ งานของ พงษ์ศรี เลขะวัฒน์ เรื่อง "Verb phrase in Thai: A study of deep-case relationship." นั้นเป็นการกล่าวถึงคำว่า *เอา*

เฉพาะภายในบางบทของงานวิจัย ซึ่งทั้งสองได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะของคำกริยาภาษาไทย ภายใต้กรอบความคิดของทฤษฎี ไวยากรณ์การกร (case grammar) ของ ฟิลมอร์ (Fillmore) ซึ่งงานทั้งสองนั้นคล้ายกันตรงที่ได้กล่าวถึงคำว่า *เอา* ไว้ในส่วนของคำกริยาที่ทำหน้าที่ระบุการกร เครื่องมือเพียงเท่านั้น โดยที่ทั้งสองคนได้สรุปไว้ว่า คำกริยา *เอา* นั้นจะมีความหมายเหมือนกับคำว่า *take* ในภาษาอังกฤษและทำหน้าที่เหมือนกับคำกริยา *ใช้* ในภาษาไทยโดย สไตน์ ระบุไว้ว่าการกรเครื่องมือในภาษาไทยนั้นจะถูกระบุได้โดยการใช้คำกริยา *ใช้* และ *เอา* ซึ่งถือว่าเป็นวิธีที่เป็นพื้นฐานที่สุดและคำกริยาทั้งสองคำนั้นสามารถปรากฏแทนที่กันได้ เช่น

ข. *ผมใช้มีดฆ่าเขา* --> *ผมเอามีดฆ่าเขา*

ผมใช้เงินซื้อจักรเย็บผ้า --> *ผมเอาเงินซื้อจักรเย็บผ้า*

นอกจากนั้นแล้ว สไตน์ ยังได้จัดให้คำว่า *เอา* นั้นเป็นคำกริยาไม่ใช่คำบุพบท โดยให้เหตุผลไว้สองข้อ ได้แก่ 1. คำว่า *เอา* จะสามารถปรากฏร่วมกันกับกรรมที่เป็นคำนามนับได้เพียงเท่านั้น ไม่สามารถปรากฏร่วมกันกับคำนามที่มาจากประโยคที่ผ่านกระบวนการทำให้กลายเป็นคำนาม (nominalization) และ 2. คำว่า *เอา* นั้นเมื่อใช้ในการระบุการกรเครื่องมือแล้ว จะต้องปรากฏในตำแหน่งหน้าสุดเพียงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม สไตน์ ก็ได้ยกตัวอย่างของการใช้ *เอา* ที่นอกเหนือจากการระบุการกรเครื่องมือ เช่น *เขาเอาเรือไป เขาเอาเงิน* ซึ่งการใช้ในลักษณะแบบนี้จะไม่สามารถนำคำกริยา *ใช้* มาปรากฏแทนได้อีกต่อไป

ในส่วนของ เลขะวัฒนธรรม นั้น การวิเคราะห์ลักษณะของคำว่า *เอา* จะเหมือนกันกับในงานของ สไตน์ คือ ใช้คล้ายกันกับคำกริยา *ใช้* แต่สิ่งที่ เลขะวัฒนธรรม นำเสนอต่างออกไปคือ การแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่าง *ใช้* และ *เอา* นั่นคือ การปรากฏร่วมกับคำกริยารองบอกทิศทาง *ไป* และ *มา* เช่น

ข. *สุดาเอามีดไปตัดกระดาษ*

*สุดาใช้มีดไปตัดกระดาษ

ในงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ เลขะวัฒนธรรม กล่าวไว้ว่าคำกริยา *เอา* และคำกริยา *ใช้* นั้น ไม่ได้เป็นคำความหมายคล้ายกันและโครงสร้างลึกของประโยคที่ใช้ *เอา* นั้นจะแตกต่างออกไปอีกด้วย

งานชิ้นสุดท้ายในกลุ่มนี้เป็นงานของ สุรีย์ ชุณหเรื่องเดช เรื่อง "The 'bǎ' and 'bei' constructions in Chinese: Implication of development and usage in comparison with Thai." ซึ่งในงานชิ้นดังกล่าวตัว ชุณหเรื่องเดช ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา *เอา* ไว้ เช่น คุณสมบัติในการปรากฏร่วมกับทั้งคำนามที่ถูกชี้เฉพาะและคำนามที่ไม่ได้ถูกชี้เฉพาะ เช่น

ฎ. นิดเอาขนมให้น้องเพื่อน

ฏ. จิ้งเอาลงฝิ่งในเมืองศรีษัชนาลัย

ถ. เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่

จากตัวอย่างทั้งสามนั้น จะเห็นได้ว่าในประโยคแรกคำนาม *ขนม* ไม่ได้ถูกชี้เฉพาะลงไปว่าหมายถึงขนมชิ้นไหน ซึ่งแตกต่างกับประโยคที่สองและสามที่คำนามถูกเจาะจงโดยคำว่า *เอา* โดยเฉพาะประโยคที่สาม ถึงแม้คำนามหลังคำกริยา *เอา* จะถูกละก็ตาม แต่ด้วยบริบททางภาษาจะทำให้เข้าใจได้ว่าคำนามที่ถูกละนั้นหมายถึงอะไร

คำว่า *เอา* ยังถูกใช้ในการแสดงการริต (causative usage) ซึ่งเป็นการใช้ที่ไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลายกัน เช่น

ฐ. เอาให้คนทั้งโลกตกตะลึงไปทั่ว

ฑ. ทำเอาคนทั้งโลกตกตะลึงไปทั่ว

ประโยคทั้งสองนั้นมีความหมายที่เหมือนกัน โดย ชุณหเรื่องเดช ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า หน้าที่การแสดงการริตนั้น คำกริยา *เอา* มักจะถูกใช้ร่วมกันกับคำกริยา *ทำ* และ *ให้* โดยที่คำกริยาทั้งสองนั้นถูกจัดให้เป็นคำที่มีความหมายซับซ้อน และเมื่อทั้งสองปรากฏร่วมกันก็จะสื่อความหมายการริตอยู่ โดยในจุดนี้คำกริยา *เอา* สามารถปรากฏแทนหน่วยใดหน่วยหนึ่งได้ ทำให้คนทั้งโลกตกตะลึงไปทั่ว ดังนั้นคุณสมบัติการแสดงการริตจึงน่าจะเป็นสิ่งที่ได้รับมาจากหน่วยคำที่ปรากฏร่วมมากกว่าที่จะเป็นความหมายในตัวของคำกริยา *เอา* เองเสียมากกว่า

นอกจากการใช้แสดงการริตแล้ว ชุณหเรื่องเดช ยังแสดงให้เห็นถึงการใช้ในการแสดงถึง สิ่งสมมุติ (putative usage) ของคำกริยา *เอา* อีกด้วย เช่น

ท. เธอควรเอาเขาเป็นตัวอย่างนะ

ฒ. คนคนนั้นหรือ ที่เขาเอา(มา)เป็นผู้ค้าประกัน

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า การใช้ *เอา* ในแบบนี้ คำกริยา *เอา* จะปรากฏร่วมกันกับคำกริยา *เป็น* โดยคำนามที่ปรากฏหลัง *เอา* ยังคงสามารถถูกละไว้ได้ และสุดท้ายคำกริยา *เอา* ยังสามารถปรากฏเป็นคำกริยารองของกริยาหลักในประโยคได้และไม่ได้มีความหมายเหมือนคำว่า *take* อีกด้วย คำว่า *เอา* ในแบบนี้สามารถถูกละออกไปโดยที่ความหมายของประโยคไม่ได้เปลี่ยนไป เช่น

ด. ใจใจรับหนังสือมาดู แล้วก็พยำเอา

ต. จะไม่ชอบสันติภาพกันเอาเลย

จากการทบทวนงานวิจัยในกลุ่มนี้ ผู้วิจัยพบว่า นอกจากที่คำว่า *เอา* จะแสดงความหมายได้หลายความหมายแล้ว เรายังสามารถทำการจำแนกประเภทของคำว่า *เอา* ตามสถานะของคำๆ นี้ได้ออกเป็นคำกริยาและคำทางไวยากรณ์อีกด้วย

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำที่มีความหมายคล้ายกับคำว่า *เอา* ในภาษาอื่นๆ

โดยส่วนใหญ่แล้ว คำที่มีความหมายคล้ายกันกับคำว่า *เอา* ในภาษาไทยหรือคำว่า *take* ในภาษาอังกฤษที่มีนักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจคือได้แก่ คำว่า *bǎ* ในภาษาจีนซึ่งเป็นคำที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่ค่อนข้างน่าสนใจ จะเห็นได้จากที่งานวิจัยในกลุ่มที่ผ่านมา ก็มักจะเป็นงานเชิงเปรียบเทียบคำๆ นี้กับคำว่า *เอา* อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้เลือกงานของ ออเดรีย ลี (Li. Y. Audrey, 2001) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่สรุปลักษณะของคำว่า *bǎ* ไว้อย่างเข้าใจง่ายกับงานของ แคลโรล ลอร์ด (Lord, 1993) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำที่มีความหมายคล้ายกับ *take* ในภาษาทางแถบทวีปแอฟริกา ซึ่งเป็นภาษาอีกตระกูลหนึ่งที่มีลักษณะการใช้หน่วยสร้างกริยาเรียงเหมือนกับในภาษาละแวกนี้

งานชิ้นแรกนั้น ในภาพรวมแล้วเป็นการวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และคุณสมบัติโดยทั่วไปของคำว่า *bǎ* ในภาษาจีนแมนดารินปัจจุบัน แม้งานของ ลี ชิ้นนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับลักษณะคำหลายความหมายของคำคำนี้โดยตรงก็ตาม แต่ ลี ก็ได้กล่าวถึงสถานะของคำคำนี้ในปัจจุบันไว้อย่างชัดเจน ซึ่ง ลี ได้ชี้ให้เห็นว่า โดยประวัติแล้วคำว่า *bǎ* นั้นแต่เดิมได้มีสถานะเป็นคำกริยาคำหนึ่งมีความหมาย 'take, hold, handle' และสามารถปรากฏได้ในโครงสร้างกริยาเรียง แต่ทว่าในภาษาจีนปัจจุบันนั้น คำคำนี้ได้สูญเสียคุณสมบัติของการเป็นคำกริยาไปหมดแล้วอีกทั้งยังได้ผ่านกระบวนการ "กลายมาเป็นคำทางไวยากรณ์" จนกลายมาเป็นคำที่ทำหน้าที่บ่งชี้กรรมตรงของคำกริยาหลักในประโยค เกณฑ์ในการตัดสินสถานะของคำๆ นี้ที่ ลี นำมาใช้ก็คือ 1) ไม่สามารถมีคำบ่งชี้กรรมลักษณะของตัวเองได้ 2) ปรากฏในโครงสร้างแบบ "คำกริยา – คำปฏิเสธ – คำกริยา" (v-not-v) ไม่ได้ และ 3) ไม่สามารถใช้ในการตอบคำถามโดยใช้คำๆ นี้เพียงคำเดียวได้แต่อย่างใด

ในงานชิ้นที่ 2 นั้น ลอร์ด ได้สรุปลักษณะของคำที่มีความหมายคล้ายกับคำว่า *เอา* ไว้ในหนังสือของตนเรื่อง "Historical Change in Serial Verb Constructions" โดย ลอร์ด ได้กล่าวไว้ว่า ในหลายๆ ภาษาคำกริยาที่มีความหมายของการ *take* นั้นมักจะปรากฏเป็นคำกริยาคำที่หนึ่งภายในโครงสร้าง SVC ใช้ในการแสดงค่านามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมและมีหน้าที่ในการระบุหรือบ่งชี้ความสัมพันธ์ในเชิงของ เครื่องมือ ผู้รับผล วิธีการ อาการ หรือวัสดุ และในบางภาษานั้นคำๆ นี้ได้ขยายความหมายไปสู่การเป็นหน่วยคำที่มีสถานะเป็น หน่วยคำบ่งชี้กรรมตรง บ่งชี้การิต เป็นคำ

ไวยากรณ์แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ (perfective aspect) เป็นคำแสดงแก่นความ (topicality) เป็นต้น อีกทั้งในทางวัจนปฏิบัติศาสตร์แล้ว คำกริยา *take* มักจะปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในชุดของ คำกริยา ทั้งนี้เป็นเพราะผู้กระทำกรกระทำส่วนใหญ่จะต้องใช้การ “จับ” หรือ “คว้า” วัตถุก่อนที่จะ ลงมือกระทำ เมื่อคำกริยาตัวนี้ถูกทำให้กลายเป็นคำไวยากรณ์แล้ว ความหมายของมันมักจะขึ้นอยู่กับ คำนามและคำกริยาในโครงสร้างนั้นๆ

ในงานของ ลอร์ด ได้มีการยกตัวอย่างคำที่มีความหมายคล้ายกับ *เอา* และ *take* โดยส่วนใหญ่จะเป็นคำที่พบในภาษาตระกูล ไนเจอร์-คองโก หรือพบในทางแถบทวีปแอฟริกา ซึ่งเป็นอีก หนึ่งบริเวณที่มีการใช้โครงสร้างประโยคในแบบที่คำกริยาปรากฏต่อกันเป็นชุดหรือที่เรียกว่า หน่วย สร้างกริยาเรียง นั่นเอง โดยคำที่ ลอร์ด กล่าวถึงมากที่สุดก็คือคำว่า *de* ในภาษาทวิ ซึ่งมีลักษณะ เหมือนกันกับคำว่า *bá* ตรงที่ปัจจุบันได้กลายมาเป็นคำไวยากรณ์พร้อมกับสูญเสียสถานะและ คุณสมบัติของคำกริยาไปหมดแล้ว เช่น

1)	ɔ	de	sika	baae	
	He	de	money	come-PAST	
	'He came with the money.'				
*2)	ɔ	de	sika	na	ɔ- baae
	He	de	money	CONJ	he-come-PAST
	'He de money and he came.'				

(Lord, 1993: 72)

ลอร์ด ได้ทำการสรุปเอาไว้ว่า ในกลุ่มภาษาที่ใช้ในพื้นที่ทวีปแอฟริกา นั้น เมื่อใดที่คำที่มีความหมายคล้ายกับคำว่า *take* ถูกทำให้กลายเป็นคำทางไวยากรณ์แล้ว หน้าที่ทางไวยากรณ์ของ คำๆ นี้จะขึ้นอยู่กับความหมายของคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมและความหมายของคำกริยาตัว อื่นๆ ที่ปรากฏร่วมด้วย โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 โครงสร้างใหญ่ๆ ได้แก่

1. [Subj [take NP] VP] โดยที่ VP ในโครงสร้างดังกล่าวเป็นสกรรมกริยา ซึ่งนามวลีที่เป็นกรรม ของ *take* นั้นอาจจะเป็นคำนามที่แสดงการก เครื่องมือ อาการ หรือ ผู้ร่วมกระทำ ก็ได้
2. [Subj PP VP] ในโครงสร้างดังกล่าว คำว่า *take* จะมีลักษณะเหมือนกับเป็นคำบุพบท โดยจะ ปรากฏกับคำกริยาที่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคำกริยาที่มีกรรมสองตัว
3. [Subj [take NP] VP] โดยที่ VP เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ (motion verb) ซึ่งจะมีหรือไม่มี นามวลีที่ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มปรากฏร่วมด้วยก็ได้

ผู้วิจัยเชื่อว่า การทบทวนเนื้อหาภายในงานวิจัยทั้งหมดตามที่ได้กล่าวมานั้น จะสามารถนำมาใช้ ประกอบเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำความเข้าใจในธรรมชาติของคำ

หลายความหมายได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการทดสอบหาความหมายที่หลากหลายของคำว่า
เฮา ตลอดจนคุณสมบัติหรือลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำๆ นี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างสูงใน
การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างความหมายต่างๆ ที่ได้มาอีกด้วย

